

Секція
"ПЕРЕКЛАД ТА МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ"

РЕАЛІЗАЦІЯ КАТЕГОРІЇ НЕГАЦІЇ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ
АСПЕКТИ

Бикова А.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Кобякова І. К.

Художній дискурс, насичений засобами образності, служить гарним простором для дослідження перекладацьких аспектів реалізації категорії негациї. У художніх творах негация вербалізується різними засобами, серед них лексичні маркери, що семантизують "не" значення [1, 347].

При перекладі експліцитний та імпліцитний вихідний текст (оригінал) на мові перекладу відтворюється адекватно з еквівалентною варіативністю та дескриптивно [3, 450].

Аналіз вірша Тараса Григоровича Шевченка "Мені однаково" верифікує низку лексичних засобів негациї, включаючи експліцитні, імпліцитні актуалізатори. Назва вірша "Мені однаково" модифікується у перекладі шляхом додавання заперечної частки (експліцитний варіант):

It makes no difference to me.

Наступні рядки зберігають еквівалентний екстеріоризатор ні → not та зберігають глибинний смисл вербалізаторів:

Я жисть в Україні, чи ні

If I shall live or not in Ukraine.

Чи хто згадає, чи забуде

Мене в снігу на чужині.

Or whether any one shall think

Of me 'mid foreign snow and rain.

У рядку *В неволі виріс між чужими* реалізується два вкраплення з негативною семантикою – екстеріоризатор *неволя* та імплікатор *чужими*. При перекладі відбуваються зміни: вживається імплікатор *slavery* замість експлікатора *неволя*. Зберігається повна лексична еквівалентність (*чужими* – *strangers*) [2, 117].

Наступний рядок є прикладом залучення частиномовної трансформації:

I, не оплаканий своїми

Unwept by any kin of mine

Заперечна частка *не* при перекладі втрачається, заперечення вербалізується за допомогою дериваційної лексики *unwert*.

У нижчеподаних корелюючи рядках спрацьовує вільний дескриптивний переклад:

I все з собою заберу

And vanish without any sign.

При перекладі може спрацьовувати феномен абсолютних еквівалентів:

На нашій славній Україні,

На нашій – не своїй землі

Upon our glorious Ukraine,

Our land, but not as ours known.

В тексті-трансляторі синтаксичні блоки можуть міняти позиції, зберігаючи їх смислове навантаження:

I не пом'яне батько з сином,

Не скаже синові: "Молись,

Молися, сину: за Вкраїну

Його замучили колись".

No father will remind his son

Or say to him, "Repeat one prayer,

One prayer for him; for our Ukraine

They tortured him in their foul lair."

У тексті оригіналу перекладу спостерігається конгруентність форми та змісту. Пор.: укр. *злий, лукаві* та англ. *evil, wicked*.

Завершальні рядки звучать фреймовим рефреном:

Ох, не однаково мені

That makes great difference to me.

У перекладі негативна конструкція представлена антонімічно.

Таким чином, використання трансформацій у перекладі не руйнують адекватний переклад за умови збереження конгруентності семантико-прагматичних аспектів блоків текстів оригіналу та транслятора.

1. Кобякова І. К. Когнітивно-лінгвістичні аспекти мовної гри або ліки від усіх турбот [Текст] / І. К. Кобякова, А. О. Капленко // Наукові записки. – Випуск 105 (2).- 2012. – С. 346-350. – Режим доступу: www2.kspu.kr.ua/inmov/download/nz_2012_105_2.pdf

2. Литюга, Ю. В. Інтерпретація в русле лінгвокогнітивного аналізу концепта непонимання в руском языкe [Текст] / Ю. В. Литюга; Науч.

рук. И. К. Кобякова // Русский язык в XXI веке: исследования молодых: материалы I международной научной студенческой конференции / Отв. ред. Е. А. Журавлева. – Астана: ЕНУ им. Л. Н. Гумилева, 2014. – С. 116-118.

3. Швачко, С. А. Переводческий модус метазнаков английского языка [Текст] / С. А. Швачко, И. К. Кобякова, А. Н. Кобяков // Функциональная лингвистика: сб. науч. работ / Крымский республиканский институт последипломного педагогического образования; науч. ред. А. Н. Рудяков. – Симферополь. – 2013. – №5. – С. 449-451.

Перекладацькі інновації: матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 13–14 березня 2014 р. / редкол.: С. О. Швачко, І. К. Кобякова, О. О. Жулавська та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – 172 с.